

Část B: KONTROLNÍ ZÁVĚRY

97/03

Kontrolní závěr z kontrolní akce „Televizní poplatky vybírané na základě zákona“

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu na rok 1997 pod č. 97/03. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Ladislav Zeman.

Cílem kontroly bylo prověřit vybírání televizních poplatků a hospodaření s nimi. Kontrolovaným obdobím byl rok 1996.

Kontrolovanými osobami byly Česká televize, Česká pošta, s. p., u které byla kontrola provedena v Odštěpném závodě Praha a Odštěpném závodě Jižní Morava, a Ministerstvo financí.

Kontrolu provedly skupiny kontrolujících NKÚ z odboru státního rozpočtu a státního závěrečného účtu, odboru školství a kultury a z oblastního odboru v Brně.

Proti kontrolním protokolům nebyly podány námitky.

K o l e g i u m NKÚ na svém VII. zasedání konaném dne 16. 3. 1998

s c h v á l i l o usnesením č. 7/VII/98
k o n t r o l n í z á v ě r v tomto znění:

Úvod

V kontrolovaném období se televizní poplatky (dále jen „poplatky“) platily podle zákona č. 252/1994 Sb.,

o rozhlasových a televizních poplatcích. Měsíční výše poplatku činila 50 Kč. Poplatníkovi zákon stanoví oznamovací povinnosti pro evidenci televizního příjemce (dále jen „příjemce“), povinnosti platit poplatky České televizi prostřednictvím České pošty, dlužné poplatky platit České televizi přímo a zaplatit jí přírážku k poplatkům.

Poplatníky jsou

- fyzické osoby,
- právnické osoby a fyzické osoby podnikající.

Fyzická osoba platí poplatek z jednoho příjemce. Z druhého a každého dalšího příjemce se poplatek neplatí. Poplatek se neplatí rovněž z příjemce, který je v držení fyzických osob žijících s poplatníkem v téže domácnosti.

Fyzická osoba, která používá příjemce k podnikání nebo v souvislosti s ním, platí poplatek z každého takového příjemce.

Právnická osoba platí poplatek z každého příjemce.

Právnická nebo fyzická osoba, která v rámci podnikání vyrábí, opravuje nebo prodává příjemce, platí poplatek z jednoho příjemce. Má-li taková osoba vedlejší provozovny, platí zároveň poplatek z takového počtu příjemců, kolik má vedlejších provozoven.

Výnos z poplatků a jeho podíl na celkových výnosech České televize

	1993		1994		1995		1996 ^{*)}	
	mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%
Výnosy celkem	3 844	100,0	3 322	100,0	2 946	100,0	3 612	100,0
z toho - reklama a sponzoring	1 424	37,0	1 051	31,6	485	16,5	825	22,8
- ostatní výnosy ^{**)}	535	14,0	390	11,8	418	14,2	723	20,1
- poplatky	1 885	49,0	1 881	56,6	2 043	69,3	2 064	57,1

^{*)} údaje ze dne 28. 2. 1997

^{**)} ostatní výnosy zahrnují prodej služeb, prodej práv, výrobu pořadů, tržby z prodeje majetku, zúčtování rezerv a opravných položek a ostatní

Skutečnosti zjištěné při kontrole

Česká pošta

Zákon č. 252/1994 Sb. stanoví České poště vést evidenci příjemců, poukazovat poplatky České televizi po

srážce odměny za vedení evidence příjemců a vybírání poplatků, poskytovat České televizi údaje o dlužných poplatcích a na její dožádání další údaje z evidence příjemců a nezbytně nutnou součinnost při vymáhání dlužných poplatků a placení přírážky k poplatkům za nepřihlášení příjemce do evidence, případně za uvedení ne-

pravdivých údajů poplatníkem. Právní povinnost vybrat poplatky České poště výslovně nestanoví.

K plnění povinností uložených zákonem č. 252/1994 Sb. uzavřela Česká televize s Českou poštou dne 4. 4. 1995 smlouvu o zabezpečení činností souvisejících s vybíráním televizních poplatků (dále jen „smlouva“) podle § 269 odst. 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník. Vybírání poplatků zajišťují u České pošty odštěpné závody s regionální působností, které jsou hlavními výkonnými články a řídí další provozní organizační složky České pošty.

Ve smlouvě jsou podrobně uvedeny činnosti, způsob a podmínky jejich zabezpečení, rozsah, způsob a termíny předávání údajů z evidence přijímačů a o dlužných poplatcích České televizi a forma poskytování nezbytné součinnosti, odměna pro Českou poštu (byla stanovena podle zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, a souvisejících předpisů smluvně) a úhrada jejich nákladů, platební podmínky a vyúčtování poplatků České televizi. Obsahuje též ujednání o oprávnění České televize uplatnit vůči České poště finanční sankce v případě neplnění některých povinností a v případě prodlení s plněním peněžitého závazku. Ve smlouvě si však Česká televize nezajistila možnost kontroly správnosti údajů z prvotních dokladů přímo u České pošty. Později, bez promítnutí do smlouvy, došlo k centralizaci evidence přijímačů a poplatků vybíraných prostřednictvím soustředěného inkasa plateb obyvatelstva, ke zkrácení termínu převodu inkasovaných poplatků České televizi (denně) a ke zkrácení termínů předkládaných vyúčtování.

Vedle této smlouvy uzavřela dne 22. 2. 1996 Česká televize s Odštěpným závodem VAKUS Praha České pošty smlouvu o zabezpečení prací a služeb v oblasti automatizovaného zpracování dat, kterou se VAKUS Praha zavazuje operativně poskytovat České televizi centrální datový servis zpracování variabilního symbolu dlužných poplatků.

Ustanovení § 5 odst. 4 zákona č. 252/1994 Sb. mj. stanoví:

„Je-li ... televizní přijímač ... odhlášen z evidence, je poplatník povinen zaplatit poplatek za měsíc, v němž k odhlášení z evidence došlo. Případné přeplatky pošta vrátí.“

Čl. II odst. 2 smlouvy stanoví:

„Česká pošta se zavazuje:

Vracet přeplacené poplatky dle ust. § 5 odst. 4 zákona poplatníkům způsobem zvoleným poplatníkem, a to zejména poštovní poukázkou.“

Odštěpný závod Jižní Morava od II. čtvrtletí 1996 přeplatky poplatníkům právními osobám a fyzickým osobám podnikajícím nevrací, ale poukazuje je České televizi.

Ustanovení § 6 odst. 1 a 6 zákona č. 252/1994 Sb. mj. stanoví:

„Evidence přijímačů vede pošta v provozovnách místně příslušných podle trvalého pobytu nebo sídla poplatníka.“

„Poplatník může odhlásit přijímač z evidence, přestane-li být držitelem přijímače, nebo stane-li se přijímač trvale nepoužitelným k příjmu vysílání ... České televize. Při odhlášení přijímače z evidence je poplatník povinen připojit čestné prohlášení, že nastaly okolnosti odůvodňující odhlášení.“

Čl. II odst. 3 písm. a) a g) smlouvy mj. stanoví:

„Vést evidenci přijímačů dle ust. § 6 odst. 1 zákona za následujících podmínek:

a) evidenci přijímačů se rozumí vedení a aktualizace záznamů o přijímačích, jejichž obsahem je u fyzické osoby: ...

ac - rodné číslo, ...

g) ČP odpovídá za úplnost a správnost evidence vedené dle předchozích ustanovení ...“

Podrobný postup upravuje vnitřní předpis České pošty „Poštovní pravidla X - Rozhlasová a televizní služba“ (dále jen „Pravidla X“). Podle nich mj.

- provozovny pošty vedou „Deník přírůstků a úbytků televizních přijímačů - fyzické osoby“;
- příslušný zaměstnanec pošty přezkouší úplnost vyplnění odhlášky ..., přesvědčí se zejména, zda poplatník učinil čestné prohlášení a podepsal jej; případné nedostatky odstraní s poplatníkem,
- zjistí-li pošta, že po zemřelém poplatníkovi nezůstává žádný příslušník jeho domácnosti nebo není-li poště znám dědic, provede pošta vyřazení poplatníka z evidence z moci úřední,
- evidenci televizních přijímačů fyzických osob platících i osvobozených vede inkasní středisko za celý svůj obvod; poplatníka, který dosud platil poplatek, pošta vyjme z evidence platících.

U provozoven Odštěpného závodu Jižní Morava bylo namátkovou kontrolou prvotních dokladů zjištěno, že například chybí rodné číslo, pořadové číslo dle deníku, z moci úřední byli vyřazeni poplatníci a následně byly podány přihlášky jejich pozůstalými příslušníky domácnosti.

U provozoven Odštěpného závodu Praha bylo ve 22 případech ze 150 kontrolovaných zjištěno, že při odhlášení přijímače z evidence nebyly v čestném prohlášení poplatníka uvedeny odůvodňující okolnosti odhlášení přijímače.

Údaje o celkovém počtu evidovaných přijímačů uváděné ve „Vyúčtování poplatků právnických osob“ (včetně fyzických osob podnikajících) za jednotlivá čtvrtletí roku 1996 se liší od údajů statistického výkazu ČP 8-12. Například u Odštěpného závodu Praha ve vyúčtování za

IV. čtvrtletí 1996 je uvedeno o 458 příjemců méně než ve statistickém výkazu. Obdobně o 710 příjemců méně je rozdíl u Odštěpného závodu Jižní Morava.

Odštěpným závodem Jižní Morava nebyla předložena evidence poplatníků fyzických osob osvobozených od placení poplatků ve smyslu ustanovení § 2 odst. 4 zákona č. 252/1994 Sb. Ke dni 31. 12. 1996 evidoval Odštěpný závod Jižní Morava 635 919 příjemců v držení fyzických osob podléhajících placení poplatku a uváděl počet 14 553 fyzických osob od poplatků osvobozených, Odštěpný závod Praha 431 507 příjemců a 3 552 osvobození.

V kontrolovaném období nebyl u kontrolovaných objektů zjištěn žádný případ ohlášení zániku podmínek pro osvobození od poplatku a opětovné převedení poplatníka mezi platící.

Ustanovení § 9 odst. 2 zákona č. 252/1994 Sb. mj. stanoví:

„... televizní poplatky zaplacené poplatníky poukazuje pošta provozovatelům ze zákona po srážce odměny ...“

Čl. III odst. 2 a 6 písm. b) smlouvy mj. stanoví:

„Úhrada odměny ... bude provedena snížením částky poukazované jako 2. splátka, a to 21. dne kalendářního měsíce. Odměnu měsíčně vyúčtují ČT jednotlivé ObSP v celkovém vyúčtování společně s doplatkem.“

„... poplatky vybrané od poplatníků právnických osob a fyzických osob podnikajících jsou splatné poslední den kalendářního měsíce následujícího po čtvrtletním inkasním období, a to v celkové vybrané částce, snížené o odměnu ČP, vrácené přeplatky a částku na úhradu nákladů za realizované přihlášky. Platbu realizují jednotlivé ObSP.“

(Pozn.: Organizační jednotky ObSP jsou v současnosti změněny na odštěpné závody.)

Odměnu z poplatků vybíraných od fyzických osob prostřednictvím soustředěného inkasa plateb obyvatelstva si Česká pošta nesráží z vybraných prostředků, ale centrálně ji Odštěpným závodem VAKUS Praha fakturuje České televizi.

Odštěpný závod Praha v roce 1996 poukazoval České televizi z poplatků vybraných od právnických osob a fyzických osob podnikajících od II. čtvrtletí částky nižší, než odpovídaly údajům v účetnictví. K 31. 12. 1996 činil rozdíl 346 332,60 Kč.

Ustanovení § 9 odst. 3 zákona č. 252/1994 Sb. mj. stanoví:

„Pošta poskytuje provozovatelům ze zákona údaje o dlužných poplatcích ...“

Čl. II. odst. 4 smlouvy mj. stanoví:

„Česká pošta se zavazuje:

... zasílat ČT údaje o dlužných poplatcích právnických osob a fyzických osob podnikajících, a to čtvrtletně a za jednotlivé ObSP, vždy do konce následujícího měsíce po uplynulém čtvrtletí ... Způsob a technické podmínky předání dat je stanoven v Příloze č. 1 smlouvy.“

V Příloze č. 1 smlouvy v bodu 2 k čl. II odst. 4 smlouvy je stanoveno:

„Datové soubory budou předávány u fyzických osob na disketách a u právnických osob a fyzických osob podnikajících do 30. 9. 1995 na papírových sestavách a od 1. 10. 1995 také na disketách.“

Odštěpný závod Praha nepředal České televizi na disketách datový soubor o dlužných poplatcích právnických osob a fyzických osob podnikajících za I. čtvrtletí 1996, Odštěpný závod Jižní Morava za I. a III. čtvrtletí 1996. (Kontrolou u České televize bylo zjištěno stejné nedodržení smlouvy i u dalších odštěpných závodů České pošty).

Česká televize

Česká televize je podle zákona ČNR č. 483/1991 Sb., o České televizi, ve znění pozdějších předpisů, právnickou osobou, která se nezapisuje do obchodního rejstříku. Poskytuje službu veřejnosti České republiky tvorbou a šířením televizních programů na celém území státu. Podle uvedeného zákona Česká televize hospodáří s vlastním majetkem, vlastními úkony nabyvá práv a zavazuje se. Stát neodpovídá za její závazky a Česká televize neodpovídá za závazky státu.

Česká televize je nezávislá na státním rozpočtu. Hospodáří na základě rozpočtu schváleného Radou České televize. Finančními zdroji jsou zejména výnos z poplatků a příjem z vlastní podnikatelské činnosti. Výnos z poplatků se po zaučtování stává vlastním majetkem České televize a jako s takovým s ním hospodáří.

Česká televize je oprávněna vykonávat pouze takovou podnikatelskou činnost, která souvisí s předmětem její činnosti. Finanční příjmy získané podnikatelskou činností používá k financování své činnosti vymezené zákonem ČNR č. 483/1991 Sb.

Péče o vybírání poplatků

Česká televize zabezpečuje agendu výběru poplatků s využitím evidence příjemců a plateb poplatků, jak ji vede Česká pošta, použitím výpočetní techniky. Součástí programového vybavení je evidence upomínání a úhrady dlužných poplatků. U fyzických osob se automaticky zpracovávají a tisknou upomínky, včetně vyplněné poštovní poukázky. U právnických osob a fyzických osob podnikajících je hromadné zpracování upomínek ve fázi projektu úlohy obdobného rozsahu. Zatím převažuje ruční zpracování a jsou rozesílány pouze individuální upomín-

ky. Na základě reakcí adresátů na zaslané upomínky je prováděno upřesnění evidence dlužníků a informována Česká pošta o změnách, které je třeba učinit v kmenové databázi poplatníků (změna adresy, vyřazení z evidence z důvodu úmrtí poplatníka, zrušení firmy apod.).

Předpokladem pro automatické upomínání poplatníků je předávání údajů Českou poštou na disketách. V rozporu se smlouvou nepředaly České televizi na disketách datové soubory o dlužných poplatcích právnických osob a fyzických osob podnikajících odštěpné závody České pošty: Praha - za I. Q 1996, Střední Čechy - za I. až III. Q 1996, Jižní Čechy - za I. Q 1996, Jižní Morava - za I. a III. Q 1996, Severní Morava - za I. Q 1996. V návaznosti na dohodu s Českou poštou ve věci upomínání dlužných poplatků v roce 1996 nevyužila Česká televize svého oprávnění a smluvní pokutu odštěpným závodům podle čl. III odst. 8 smlouvy neúčtovala.

Od nabytí účinnosti zákona č. 252/1994 Sb., tj. od 1. 4. 1995, bylo do konce roku 1996 Českou televizí upomenuto celkem 18 000 dlužníků z fyzických osob a dále 2 208 dlužníků z právnických osob a fyzických osob podnikajících, kteří nezaplatili poplatky v roce 1995. Na základě upomínek uhradili dlužníci celkem 1 991 800 Kč, z toho právnické osoby a fyzické osoby podnikající 742 550 Kč. V roce 1996 Česká televize upomínala dlužníky podle jednotlivých odštěpných závodů České pošty jednou za rok (s výjimkou oblasti patřící pod Odštěpný závod Praha, kde bylo upomenutí provedeno dvakrát). Spodní hranice dlužných poplatků pro upomínání se postupně z důvodu administrativní náročnosti zvýšila z původních 200 Kč na 500 Kč.

V I. pololetí 1996 došlo ke snížení inkasa poplatků od právnických osob a fyzických osob podnikajících. Snížení bylo podle České televize zčásti ovlivněno rozesláním „oznamovacího dopisu“ České pošty, kterým sdělovala poplatníkům změnu variabilního symbolu poplatníka s upozorněním, že počínaje rokem 1996 nebude již poplatníkům posílat avízo k platbám (fakturu na zaplacení poplatků) a poplatníci budou poplatky platit samostatně bez vyzvání na základě zákonné povinnosti. Toto se však v řadě případů nestalo. Byl proto dohodnut postup České pošty, že upomene všechny dlužníky za I. a II. čtvrtletí 1996 a současně zpracuje i upomínky pro ty poplatníky, kteří neprovedou platby za III. a IV. čtvrtletí 1996. Při realizaci postupu Českou poštou některé obvody v upomínkách vyzvaly dlužníky, aby zaplatili přímo na účet České televize. Vzhledem k tomu, že použité variabilní symboly k úhradám nebyly úplné, nepodařilo se identifikovat plátce asi 3 300 úhrad dlužných částek a přiřčenit je příslušným poplatníkům. Česká pošta ztratila o dodatečných úhradách přehled a soubor dlužníků se stal nepřesným. Česká televize proto zpracovala přehled přímých úhrad dlužných poplatků podle jednotlivých obvodů odštěpných závodů České pošty a požádala Českou poštu o provedení korekce v souboru dlužníků.

V roce 1996 bylo evidováno celkem 277 458 dlužníků fyzických osob a počet 794 807 dlužných poplatků. Česká televize upomínala 143 239 dlužných poplatků, tj. 18 % z celkového počtu. Na základě upomínky splatili poplatníci 6 999 poplatků.

Přehled o dlužných poplatcích (po 50 Kč) fyzických osob v roce 1996

Počet dlužných poplatků	Celkem		Z toho:	
	zaplacené	nezaplacené	úmrtí, odstěhování	ostatní
Celkem		794 807	56 007	738 800
z toho:	zaplacené	24 985	319	24 666
	nezaplacené	769 822	55 688	714 134
Upomínané		143 239	21 206	122 033
z toho:	zaplacené	6 999	91	6 908
	nezaplacené	136 240	21 115	115 125
Neupomínané		651 568	34 801	616 767
z toho:	zaplacené	17 986	228	17 758
	nezaplacené	633 582	34 573	599 009

Soudní vymáhání dlužných poplatků a přírážek k poplatkům

Českou televizi zákon č. 252/1994 Sb. opravňuje domáhat se u soudu svého práva uhrazení dlužných poplatků a přírážky k poplatkům. Výslovně však nestanoví České televizi právní povinnost k takovému postupu.

Na základě oprávnění uvedeného v § 8 odst. 2 tohoto zákona se Česká televize v některých případech, kdy jí poplatníci dlužili více než 500 Kč, domáhala zaplacení dlužných poplatků u soudu. Z podaných 10 žalob na poplatníky fyzické osoby s celkovou vymáhanou dlužnou částkou 16 150 Kč (z toho jedna žaloba s přírážkou 10 000 Kč) byly u 9 žalob vydány platební rozkazy (do doby kontroly nenabývaly právní moci) a v jednom případě byly ještě před vydáním platebního rozkazu uhrazeny dlužné poplatky 650 Kč. Z podaných 40 žalob na poplatníky právnické osoby a fyzické osoby podnikající s celkovou vymáhanou dlužnou částkou 261 400 Kč byla do doby kontroly vydána rozhodnutí v 37 případech a na jejich základě bylo uhrazeno celkem 45 450 Kč.

Akce zaměřené na plnění povinností držitelů televizních přijímačů

Uzákonění sankcí za neplacení poplatků využila v roce 1995 Česká televize ve spolupráci s Českou poštou k rozsáhlé osvětové a informační kampani s cílem snížit počet neplacících držitelů přijímačů. V průběhu roku 1995 již došlo ke zvýšení počtu evidovaných přijímačů o 330 467 a ke zvýšení výnosu z poplatků oproti roku 1994 o 162 000 000 Kč.

Zákon č. 468/1991 Sb., o rozhlasovém a televizním vysílání, ve znění pozdějších předpisů, stanoví povinnost provozovateli kabelového rozvodu poskytnout České televizi na její požádání údaje o účastnících kabelového rozvodu, které souvisejí s placením televizního poplatku. Zmocňuje Radu České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání k uložení pokuty až do výše 500 000 Kč v případě nesplnění této povinnosti ani ve stanovené přiměřené lhůtě k nápravě. Výslovně nestanoví České televizi právní povinnost vyžadovat a využívat údaje o účastnících kabelového rozvodu. Neřeší ani postup pro možné uplatnění finanční sankce.

V roce 1996 Česká televize obeslala 56 provozovatelů kabelového vysílání se žádostí o poskytnutí údajů o účastnících kabelového rozvodu, které souvisejí s placením poplatku. Z toho 14 provozovatelů neodpovědělo a 40 provozovatelů zaslalo údaje se značnou chybovosť. Za nesplnění své zákonné povinnosti nebyli provozovatelé ani v jednom případě postíženi pokutou (ustanovení § 20 odst. 3 zákona č. 468/1991 Sb.). Z upomenutých 1 861 účastníků kabelového rozvodu nereagovalo 1 286 adresátů (tj. 69 %) a reakce zbývajících 575 adresátů byla vesměs odmítavá.

Česká televize také uskutečnila akci zaměřenou na placení poplatků veřejnými ubytovacími zařízeními. Obe-

slala 18 hotelů, které podle údajů České pošty neoznámily držení přijímače, i když v propagačních materiálech vybavenost přijímači uváděly, nebo jimi oznámený počet přijímačů byl v porovnání s počtem pokojů uvedených v propagačních materiálech nízký. Řádné placení poplatků dokladovalo 13 osob, 3 osoby přijímače oznámily, ve 2 případech došlo k soudnímu vymáhání dlužných poplatků.

Účtování o poplatcích

Podle zákona ČNR č. 483/1991 Sb. je výnos z poplatků jedním z finančních zdrojů České televize. Při splnění zákonem uložené oznamovací povinnosti poplatníka vůči poště (tj. při přihlášení přijímače do evidence), kdy lze poprvé stanovit předpis poplatku jako pohledávku za poplatníkem, nemůže Česká televize úhrn dílčích pohledávek vyčíslit, protože není v přímém platebním styku s poplatníky. Až z vyúčtování od České pošty se Česká televize dozví u fyzických osob s měsíčním časovým posunem a u právnických osob a fyzických osob podnikajících se čtvrtletním posunem, jaký byl úhrnný předpis poplatků a v jaké výši byly televizní poplatky skutečně vybrány a poukázány Českou poštou na účet České televize. V okamžiku, kdy Česká televize na základě údajů o dlužných poplatcích poskytnutých jí Českou poštou zná reálnou pohledávku za poplatníkem a požaduje od poplatníka splnění jeho zákonem stanovené povinnosti, tj. aby jí zaplatil dlužné poplatky a přírážku k dlužným poplatkům, jde jednoznačně o přímý vztah mezi Českou televizí a poplatníkem - dlužníkem.

Česká televize účtuje v soustavě podvojného účetnictví. Základním předpisem je zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. Účetnictví vede podle Opatření federálního ministerstva financí, kterým se stanoví účtová osnova a postupy účtování pro politické strany, hnutí, občanská sdružení a jiné nevýdělečné organizace, ve znění pozdějších změn a doplňků, č. j. V/20 531/1992 (dále jen „Opatření“), vyhlášeného oznámením o jeho vydání ve Sbírce zákonů částka 123 ročník 1992. Opatření je určeno mj. pro právnické osoby, jejichž předmětem činnosti je jiná než výdělečná činnost, a v odkazu je přímo Česká televize vyjmenována.

Ustanovení § 3 odst. 1 a 2 zákona č. 563/1991 Sb. stanoví:

„Účetní jednotky účtují o skutečnostech, které jsou předmětem účetnictví, do období, s nímž tyto skutečnosti časově a věcně souvisí (dále jen ‘účetní období’); není-li možno tuto zásadu dodržet, mohou účtovat i v účetním období, v němž zjistily uvedené skutečnosti.“

„Účetním obdobím je kalendářní rok.“

Ustanovení § 4 odst. 2 téhož zákona mj. stanoví:

„Účetní jednotky jsou povinny dodržovat při vedení účetnictví účtové osnovy a postupy účtování ..., které

stanoví federální ministerstvo financí a vyhláší je oznámením o jejich vydání ve Sbírce zákonů.“

K provedení tohoto ustanovení vydalo federální ministerstvo financí Opatření, kde v příloze č. 2 „Postupy účtování pro politické strany, hnutí, občanská sdružení a jiné nevýdělečné organizace“ v Úvodních ustanoveních v čl. III - Hlediska pro vytváření analytické evidence je mj. stanoveno:

„Při vytváření analytické evidence berou účetní jednotky v úvahu následující hlediska, pokud tato nejsou již zohledněna přímo syntetickými účty účtové osnovy:

a) ... U pohledávek je členění podle jednotlivých dlužníků ...“

Ustanovení § 7 odst. 1 a 2 téhož zákona stanoví:

„Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví úplně, průkazným způsobem a správně tak, aby věrně zobrazovalo skutečnosti, které jsou jeho předmětem.“

„Účetnictví účetní jednotky je úplně, jestliže účetní jednotka zaúčtovala všechny účetní případy týkající se účetního období.“

Česká televize o poplatcích účtuje do výnosů a období na základě skutečně přijatých plateb. O předpisu poplatků a o pohledávkách za jednotlivými poplatníky neúčtuje, analytickou evidenci v členění podle jednotlivých dlužníků v účetnictví nevede. Dlužníci poplatků jsou vedeni mimoúčetně v evidenci podle údajů (na základě sestav) o dlužných poplatcích poplatníků, které dostává Česká televize periodicky od České pošty. Dlužné poplatky ke dni 31. 12. 1996 činily u fyzických osob 35 690 750 Kč, u právnických osob a fyzických osob podnikajících 20 835 000 Kč (podle propočtů České televize by měly činit u právnických osob a fyzických osob podnikajících asi 14 000 000 Kč).

Ministerstvo financí

Ustanovením § 4 odst. 1 zákona ČNR č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů České republiky, ve znění pozdějších předpisů, je Ministerstvo financí ústředním orgánem státní správy pro účetnictví. V ustanovení § 24 tohoto zákona je mj. stanoveno: *„Ministerstva pečují o náležitou právní úpravu věcí patřících do působnosti České republiky; ...“*

Z věcně příslušných právních předpisů, tj. zákona č. 468/1991 Sb., zákona ČNR č. 483/1991 Sb. a zákona č. 252/1994 Sb., z nichž podle stanoviska Ministerstva financí „přístup k zachycení televizních poplatků v České televizi je nutné odvodit“, nevyplývá jednoznačný postup účtování o poplatcích:

- Podle ustanovení § 10 písm. a) zákona ČNR č. 483/1991 Sb., ve znění zákona č. 253/1994 Sb., je finančním zdrojem České televize výnos z poplatků. Naproti tomu v ustanovení § 9 odst. 6 zákona č. 468/1991 Sb., ve znění zákona č. 253/1994 Sb., je uvedeno: *„Finanční zdroje získané z rozhlasových a televizních poplatků*

jsou příjmem provozovatelů ze zákona.“ Rozpor ve vymezení finančního zdroje České televize ve výše uvedených věcných předpisech vede vzhledem k odlišnému významovému obsahu pojmů „výnos“ a „příjem“ k pochybnostem, jakým způsobem má být o poplatcích účtováno. Zda již v okamžiku splatnosti poplatku jako o pohledávce nebo až o skutečných úhradách s tím, že budou účtovány do účetního období, ve kterém je poplatek inkasován.

- Zákon č. 252/1994 Sb., ve kterém je řešen zejména základní vztah poplatník - pošta - Česká televize, postě pouze ukládá povinnost vést evidenci přijímačů a poskytovat České televizi příslušné údaje a součinnost.

Shrnutí

Poplatky, jejichž výše je stanovena zákonem, jsou hlavním finančním zdrojem České televize. Například v roce 1995 činily vybrané poplatky 2 043 mil. Kč, tj. 69,3 % z celkových výnosů 2 946 mil. Kč. V roce 1996 činily 2 064 mil. Kč, tj. 57,1 % z 3 612 mil. Kč celkových výnosů, když celková výše výnosů České televize byla ovlivněna mimořádným výnosem z prodeje objektu v Jindřišské ulici v Praze, .

Problematika poplatků není legislativně dostatečně upravena.

Placení poplatků i přírážky k poplatkům je založeno na plnění zákonem uložených povinností poplatníkem. Chybí oprávnění ke kontrole plnění oznamovacích povinností držiteli přijímačů, a to i v případech nedotýkajících se základních práv občana. Zákon ani jiné právní předpisy neobsahují ustanovení, na základě kterého by Česká pošta či Česká televize byly oprávněny provádět kontrolu plnění oznamovací povinnosti poplatníka a správnosti jím uváděných údajů do evidence, tj. oznámení dne, kdy se stal držitelem přijímače, okolností odůvodňujících odhlášení, okolností prokazujících osvobození od placení a jeho zánik, oznámení změny trvalého pobytu nebo sídla a dalších změn. V důsledku toho i při důvodném podezření z neplacení poplatku nemá Česká televize dostatečné důkazní prostředky k vymáhání dlužných poplatků u soudu.

Obecně závazné právní předpisy nestanoví účel možného použití poplatků, nestanoví povinnost České televizi hospodárně poplatky používat a účtovat o použití poplatků odděleně a nevyplývá z nich povinnost České televize sledovat odděleně v účetní analytické evidenci náklady hrazené z poplatků. Za stávajících legislativních podmínek a způsobu, jakým je v účetnictví České televize vedena analytická evidence nákladů, nelze kontrolu užití poplatků u České televize provést odděleně od kontroly celkového hospodaření. Podle ustanovení § 3 odst. 1 písm. a) zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, je NKÚ oprávněn vykonávat kontrolu hospodaření s finančními prostředky vybíranými na základě zákona ve prospěch právnických osob, tj. v případě České televize pouze s poplatky. Náležitě uplatně-

ní kritérií odpovídajících hospodaření České televize s poplatky může být zabezpečeno pouze v případě, že o poplatcích bude účtováno odděleně a z účetnictví bude možné prokazatelně zjistit, z jakého finančního zdroje byly náklady jednotlivých činností uhrazeny, neboť hospodaření České televize s prostředky z ostatních finančních zdrojů kontrole NKÚ nepodléhá.

K provádění kontroly celkového hospodaření České televize je oprávněna pouze Rada České televize, která v souladu s doporučením výboru ministrů Rady Evropy č. R (96)10, o zárukách nezávislosti veřejnoprávního vysílání, provádí jako dozorčí orgán dohled nad Českou televizí. Ze zákona ČNR č. 483/1991 Sb. je orgánem, jímž se uplatňuje právo veřejnosti na kontrolu České televize a je ze své činnosti odpovědná Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky. Kontroluje tvorbu a šíření programů, předkládá výroční zprávu o činnosti a hospodaření České televize. Do působnosti Rady České televize náleží schvalovat rozpočet a závěrečný účet České televize.

Z kontroly vyplynula potřeba provést legislativní změny v příslušných právních předpisech tak, aby bylo odstraněno rozdílné terminologické označení a s tím související vymezení finančního zdroje České televize z poplatků v zákoně č. 468/1991 Sb., kde je uveden „příjem“ a v zákoně ČNR č. 483/1991 Sb., kde je uveden „výnos“. Účtování o poplatcích je pak třeba uvést do souladu s obecně závaznými předpisy, tj. příslušnými ustanoveními účtové osnovy a postupů účtování, tak aby zajišťovalo věrohodnost a průhlednost hospodaření.

Kontrola ukázala na situaci, v níž stát právními předpisy ukládá určitému okruhu subjektů povinnost platit poplatky ve prospěch právnických osob a v návaznosti na to v zákoně č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, deklaruje svůj zájem, aby NKÚ jakožto nezávislý kontrolní orgán státu kontroloval hospodaření s vybranými prostředky, avšak předpoklady pro reálné provedení takové kontroly u právnických osob nebyly vytvořeny.